XYZ
ਬਨਾਮ
ਅਭਿਸ਼ੇਕ & ਅਨੁਸਾਰ.
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1408-1409 ਦੇ 2022)
ਸਤੰਬਰ 02, 2022
[ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਅਤੇ
ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000: ਐਸ.74 – ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 – ਆਰ.12(3)(ਬੀ) – ਜੁਵੇਨਾਇਲਿਟੀ ਦੀ ਦਲੀਲ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੈਂਗ ਰੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. 24 ਜੁਲਾਈ 2015 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ – ਜੁਵੇਨਾਇਲਿਟੀ ਦੀ ਦਲੀਲ – ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖਿਲਾਫ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ – ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ 9ਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ – ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਅਲੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਦੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ – ਸਕੂਲ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਕਾਲਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਗਲਤ ਹੈ – ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸੀ – ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਟਾਫ ਵੱਲੋਂ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੈਧ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ

ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 193, 465, 466, 468, 471,363, 366A, 376, 506,120B – ਬਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਅਧਿਨਿਯਮ 2012 – ਧਾਰਾਵਾਂ 3, 4.

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ : 1. 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(3)(a) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ "ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜਾਂਚ" ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: (i) ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; (ii) ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਜਨਮ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; ਜਾਂ (iii) ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਨਗਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ। ਧਾਰਾ (a) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਅਤੇ (ii) ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਨਿਯਮ "ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ" ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਇ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19]

2. ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ 9ਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਨੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਅਲੀ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ 4ਵੇਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ 'ਸਕਾਲਰ ਰਜਿਸਟਰ' ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ 30 ਜੂਨ 1999 ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-4, ਜੋ ਕਿ ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਤੇ ਗਾਈਡ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ, ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਫਾਇਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਕਾਲਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-4 ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 4ਵੇਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 25 & 26]

3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਸਤਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 1545 ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 1544 ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸਦੇ ਨਾਬਾਲਗਪਨ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਮਣਿਪੁਲੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਪਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 28 & 30]

ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 750 : [2012] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 540; ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 489 : [2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 244; ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370 : [2019] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 735 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਰਾਗ ਭਾਟੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2016) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 744 : [2016] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1089; ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1079 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1408-1409 ਦੇ 2022.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਸੀਟ 'ਤੇ 22.08.2016 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਨੰਬਰ 278 ਦੇ 2016 ਅਤੇ ਮਿਸਲ. ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 5495 ਦੇ 2016 ਵਿੱਚ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਆਦਿਤਿਆ ਕੇ. ਦੁਬੇ, ਨਿਤਿਨ ਸਿੰਘ, ਦੇਵਵ੍ਰਤ, ਐਡਵੋਕੇਟ.
ਮਿਸ. ਅੰਕਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਏ.ਵਾਈ. ਸੂਰਿਆਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ।
ਮਿਸ. ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੀਖਰਾ, ਮਿਸ. ਪੂਜਾ ਧਰ, ਪਸ਼ੁਪਤੀ ਨਾਥ ਰਜਦਾਨ, ਨਿਰਮਾਨ ਕੁਮਾਰ ਅਭਸਥਾ, ਮਿਸ. ਆਯੁਸ਼ੀ ਮਿੱਤਲ, ਵਿਪੁਲ ਅਭਿਸ਼ੇਕ, ਪ੍ਰਖਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟਸ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅਪੀਲਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ 22 ਅਗਸਤ 2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਨੰਬਰ 278 ਦੇ 2016 ਅਤੇ ਮਿਸਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 5495 ਦੇ 2016 ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, 21 ਦਸੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਸਤਨਾ ਦੇ 4ਥ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਧਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

3. 24 ਜੁਲਾਈ 2015 ਨੂੰ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 433/2015 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੀ.ਐਸ. ਸਿਟੀ ਕੋਤਵਾਲੀ, ਸਤਨਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ $18601_{SUPERSCRIPT}$ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 366ਏ, 376, 506, ਅਤੇ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਲਿੰਗ ਸੰਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ $20122_{SUPERSCRIPT}$ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਂਗ ਰੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. 6 ਅਗਸਤ 2015 ਨੂੰ, ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ, ਸਤਨਾ$3_{SUPERSCRIPT}$ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦਿਨ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, $20004_{SUPERSCRIPT}$ ਅਧੀਨ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਮਾਨਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਮੱਧਮਿਕ ਸਿਖਿਆ ਮੰਡਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸੀ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ 30 ਜਨਵਰੀ 1999 ਸੀ।

5. ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 292/2015 ਮਿਤੀ 20 ਅਗਸਤ 2015 ਸਿਵਿਲ ਲਾਈਨਜ਼, ਸਤਨਾ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 193, 465, 466, 468, ਅਤੇ 471 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖਿਲਾਫ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

6. ਸਤਨਾ ਦੇ 4ਵੇਂ ਅਦਾਲਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ 4 ਸਤੰਬਰ 2015 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 4ਵੇਂ ਅਦਾਲਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। 21 ਦਸੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ:

(i) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਮਾਇਆ ਸਿੰਘ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਂ, ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ 9ਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ;

(ii) ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦੌਰਾਨ ਜਾਅਲੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਮਾਰਕ ਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;(iii) ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ;

(iv) ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਮ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਗਲਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

(v) ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ ਤੋਂ ਨਿਕਾਲੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਓਵਰਰਾਈਟਿੰਗ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

7. ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਪਲਬਧਤਾ ਕਾਰਨ, 4ਵੇਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 20075SUPERSCRIPT ਦੇ ਨਿਯਮ 12(3)(b) ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਇ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਨੁਸਾਰਨ, 4ਵੇਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਇ ਮੰਗੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਉਮਰ 17 ਤੋਂ 21 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। 4ਵੇਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 4ਵੇਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

8. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 433/2015 ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਛੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 366, 376(2)(vi), 120-B ਅਤੇ 506 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 02 ਨਵੰਬਰ 2015 ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਸਕਸ਼ਮ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 292/2015 ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 193, 465, 466, 468, 471, ਅਤੇ 120B ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 03 ਦਸੰਬਰ 2015 ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ।

9. ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 21 ਦਸੰਬਰ 2015 ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ 4ਵੇਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ, 22 ਅਗਸਤ 2016 ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ 24 ਜੁਲਾਈ 2015 ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਸੀ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ, ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਪਲਬਧਤਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਲਾਸ 1 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 30 ਜੂਨ 1999 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-4, ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਤੇ ਗਾਈਡ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਸਤਨਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਨੂੰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 30 ਜਨਵਰੀ 1999 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“17. ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 18.4.2002 ਨੂੰ ਡਿਸਪੈਚ ਨੰਬਰ 284 ਜੋ ਕਿ ਸ. ਨੰਬਰ 1545 'ਤੇ 30.1.1999 ਦਰਜ ਹੈ। ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਾਬਕਾ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। À. 7. ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਰਿਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਮੋਹਰ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਸਤਨਾ ਇਹ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਗਾਈਡ ਸਕੂਲ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਮੌਲੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ. ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲਾ ਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਦੀ

ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਾਲ 2002 ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ. ਵਿਖੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਬਾਰੇ ਪੀ.ਐਸ. 24.7.2015 ਨੂੰ।"

11. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ 2002 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਤਬ ਵੈਧ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਡਿਸਪੈਚ ਨੰਬਰ ਵੀ ਸੀ, ਭਾਵ, ਐਂਟਰੀ ਨੰ. 1545. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 2015 ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਲਈ 2002 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਣਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਜਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸਤਨਾ ਦੇ 4ਵੇਂ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਰਣਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ।

12. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ 15 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ:

“1 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਸਤਨਾ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਦੇ ਕਥਿਤ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿੰਘ।

2 ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ.

3 ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 17 ਮਈ 2022 'ਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ।"

13. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸਤਨਾ ਦੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 16 ਮਈ 2022 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 30 ਮਈ 2022 ਨੂੰ ਪੰਜ-ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

14. ਸਬੰਧਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: "[...] ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਮ-ਮੌਤ ਸ਼ਾਖਾ (ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਅਤੇ ਮਈ, 2002 ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬੁੱਕਲੇਟ) ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਰਿਕਾਰਡ ਮੌਜੂਦਾ ਕਲਰਕ ਸ੍ਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1545 ਮਿਤੀ 18.04.2002 ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਐਂਟਰੀ 1544 ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਮਈ, 2002 ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬੁੱਕਲੇਟ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਵੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਨਮ-ਮੌਤ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਲਰਕ ਸ੍ਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

15. ਚੌਥੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅੰਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 30 ਜਨਵਰੀ 1999 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨੰਬਰ 1545 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਉਪਰੰਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਸੰਬੰਧੀ ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨੰਬਰ 1545 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਚੌਥੇ

ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਿ□ਕਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਾਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

16. ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12(3) ਅਧੀਨ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਇ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਇਸਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2002 ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇੱਕ ਵੈਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 30 ਜੂਨ 1999 ਨੂੰ ਸਤਨਾ ਦੇ ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਤੇ ਗਾਈਡ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ – ਇੱਕ ਯੋਗ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

17. ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਹੁਣ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ 2000 ਐਕਟ ਦਾ ਅਗਲਾ ਭਾਗ ਹੈ। 2000 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7-ਏ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

“7-ਏ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਲਵੇਗੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ (ਪਰ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਜਿੰਨੀ ਨੇੜੇ ਹੋ ਸਕੇ ਦਰਜ ਕਰਦਿਆਂ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨਾ ਰਹਿਆ ਹੋਵੇ।

(2) ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਧੀਨ-ਧਾਰਾ (1) ਅਨੁਸਾਰ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਗਾਊ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਬੇਅਸਰ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ।”

18. 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(3) ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ6SUPERSCRIPT। ਨਿਯਮ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“12. ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ – (1) (2) * * *

(3) ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਰ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ -

(ਕ) (i) ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ;

(ii) ਸਕੂਲ (ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ;

(iii) ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਨਗਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;

(ਖ) ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਕਲੋਜ਼ (ਕ) ਦੇ (i), (ii) ਜਾਂ (iii) ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ, ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਜੇ ਜਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਮਾਰਜਿਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਪਾਸੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਏ (i), (ii), (iii) ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ।

19. 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(3)(ਏ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦੀ 'ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਜਾਂਚ' ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: (i) ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; (ii) ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; ਜਾਂ (iii) ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ। ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਤੇ (ii) ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਸ਼ਬਦ "ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ" ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

20. ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7-ਏ ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(3)(ਏ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ 12(3)(ਏ) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਮਣਿਪੁਲੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਤੈਅ ਕੀਤੇ:

“32. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7-ਏ ਅਧੀਨ ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ 'ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਜਾਂਚ' ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਕੂਲ (ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਤੋਂ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੇਵਲ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ (ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼)। ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇ ਜਰੂਰੀ ਸਮਝੇ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਪਾਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

21. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਬੁਜ਼ਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜ8$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨਿਯਮ 12(3)(a) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"39.3. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਮਗਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਬੋਝ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਜੁਵੈਨਾਈਲਟੀ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਯਮਾਂ 12(3)(a)(i) ਤੋਂ (iii) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਯਮ 12 ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਅਸਥਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁਵੈਨਾਈਲਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਰਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਖਤ-ਅਤੇ-ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਕਬਰ ਸ਼ੇਖ [(2009) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 415 : (2009) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 431] ਅਤੇ ਪਵਨ [(2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 259 : (2010) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 522] ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿਤੇਂਦਰ ਸਿੰਘ [(2010) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 523 : (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 857] ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਮਾਰਕਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮੰਨੇ ਗਏ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 7-ਏ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਅਬੁਜ਼ਰ ਹੁਸੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਾਗ ਭਾਟੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸਥਿਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੁਵੈਨਾਈਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜੁਵੈਨਾਈਲਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹ ਜਾਂ ਹਲਕੀ ਸੋਚ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਲਾਸ 5 ਤੋਂ ਕਲਾਸ 10 ਤੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰਭੂਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਫ ਅਤੇ ਬੇਦਾਗ ਸਬੂਤ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੀ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲਾ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਿਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਲਾਸ 9 ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ 28. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਤਨਾ ਦੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੱਭਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਦੀ ਮਿਤੀ

ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 1545 ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 1544 ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਮਣਿਪੁਲੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਗਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

29. ਜੋ ਖੋਜ ਚੌਥੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਸਤਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਵਿਗ਼ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

30. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22 ਅਗਸਤ 2016 ਦੇ ਚੁਕੌਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਚੌਥੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਸਤਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ।

31. ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

32. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ 'XYZ' ਵਜੋਂ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

33. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate